

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
April 1994 - 16e Jaargang, nr. 61

BESTUUR:

Ere-Voorzitter

F.Th. Dijkmeester	Magnoliaaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
-------------------	---------------	-------------------	----------------

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	-----------------

Secretaris

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------------	---------------------	------------------	-----------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

LEDEN:

G. Meelissen, Sociale Commissie	Oostendorperstraatweg 69	8097 PL Oosterwolde	05252 - 13 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 58	2285 BB Rijswijk	070 - 394 14 67
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14
J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	01747 - 8 21 83

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00
Bank : 54.55.46.826
ABN-AMRO bank - Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in juli 1994.
Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 juni 1994.

Dit jaar en in 1995 zal bij veel plechtigheden worden herdacht dat vijftig jaar geleden de Duitse en Japanse bezetters werden verjaagd. De herdenking van D-Day of Omaha-beach zal daarbij ongetwijfeld een belangrijk startpunt zijn.

Nederland zal zich ook met dankbaarheid richten tot de geallieerde soldaten van toen. Die veteranen zullen worden overladen met eerbetoon. Terecht; wij mogen nooit op houden uiting te geven aan onze dankbaarheid voor de offers die zijn gebracht voor het herwinnen van de vrijheid.

De aandacht zal vrijwel uitsluitend uitgaan naar de buitenlanders en dat verdienen die ook. Toch hoop ik, dat zo nu en dan ook waardering zal worden geuit voor die Nederlanders die zich op zee bij marine of koopvaardij, in de lucht en op de grond hebben ingezet voor hetzelfde doel: het verslaan van de bezetters. En dat gedacht wordt aan hen die daarbij vielen.

Ons, Engelandvaarders, zullen ook weer vele herinneringen voor de geest komen van toen. Van wat ons bezielde, om uit bezet gebied te vertrekken, om uit Engeland de strijd voort te zetten en waarom wij toen zo over de Duitsers dachten als wij destijds deden.

Wie daaraan nog wat herinneringen wil ophalen moet zeker "Schindlers List" van regisseur Spielberg gaan zien. Een kanjer van een film. Geen documentaire – er wordt Engels gesproken – maar een verfilming van de jodenvervolging in Krakau die diepe indruk achterlaat en die duidelijk maakt dat dit soort vervolgingen nimmer meer een kans mag krijgen. Dat je je tegen elke vorm van rassenhaat moet verzetten.

Daarom is het goed dat in Bosnië nu wat fermier wordt opgetreden. Daarmee moeten wij duidelijk maken dat wij geloven in handhaving van vrede door de Verenigde Naties. Dat daarvoor soms offers nodig zijn is helaas niet altijd te voorkomen. Hopelijk zijn de mensen waarvoor die offers worden gebracht over vijftig jaar daarvoor even dankbaar als wij dit jaar onze dankbaarheid tonen.

Rudi Hemmes

SERVAAS K. AERTSEN 1922-1993**Drager van het Kruis van Verdienste**

Servaas was één van de vroege Engelandvaarders. In juni 1941 "flitste" hij met Hein de Haan en Heino Hommes per racefiets door België en Frankrijk op weg naar Spanje. Na 10 dagen fietsen bereikten zij de Spaanse grens, die zij overstaken op eigen initiatief (zonder passeur) met fiets en al door een Duitse grenswacht om te praten. Verder fietsen in de Spaanse Pyreneeën, om ten slotte aangehouden en gearresteerd te worden in de buurt van Pamplona. Daarna volgde de voor zovelen bekende gevangenis in Spanje: drie maanden in de nor in Pamplona, 9 maanden in Miranda del Ebro, 1 maand vrij in Madrid en toen van Bilbao per Cabo de Hornos naar Zuid Amerika, Curaçao, Canada en uiteindelijk Engeland in november 1942.

Servaas wilde persé in de vliegerij komen om de Duitsers te lijf te gaan en het lukte hem bij een RAF piloot opleiding geplaatst te worden. Na zijn brevet (wings) verworven te hebben, werd hij opgenomen in het befaamde 322ste Hollandse Spitfire Squadron, waar hij met distinctie operaties vloog tot het eind van de oorlog. Na de oorlog verkoos hij om bij de vliegerij te blijven en deed dienst als vlieger bij de LSK, later genoemd de Koninklijke Luchtmacht. Toen hij "retiring age" bereikte nam hij afscheid van zijn geliefd vliegen in de rang van Lt. Kolonel. Een eervolle baan.

Hij trok zich terug naar het zuiden van Holland, zijn streek van oorsprong, en had een "happy retirement" met zijn Engelse vrouw Jackie, die hem zo goed verstond en ferm ondersteunde, in Cadier en Keer. Servaas was groot van postuur, niet alleen fysiek maar ook in zijn denken en doen; zelfs "larger than life" soms en kreeg dan last met mensen die ander ideeën hadden. De begrippen "onderdanigheid, bang zijn en defeat" waren hem onbekend.

Hij was een trouwe vriend en een goede kameraad; een trotse Hollander en een trotse "ik neem het niet" Engelandvaarder.

Hij deed fier zijn plicht; nu rust hij in vrede.

J.H. Hommes

Wetherby, England

Het doet ons groot genoeg u te melden dat dit jaar het vermaarde Korps Mariniers te Rotterdam de gastheer zal zijn voor onze jaarlijkse Reünie.

Op **woensdag 5 oktober** opent de Van Ghent kazerne haar poorten om ons, zoals eerder geschiedde in 1983, op passende wijze te ontvangen.

Over het programma en andere gegevens zult u in de **Schakel** van juli nader worden geïnformeerd. Reeds nu kan gezegd worden dat, in het licht van de vele verzoeken daartoe gericht aan het Bestuur, meer aandacht zal worden besteed aan het scheppen van mogelijkheden voor contact tussen de reüniegangers onderling. Van tevoren georganiseerde programma-onderdelen, zoals in het verleden, zullen minder tijd in beslag nemen. Zo zal uw medewerking aan het tot stand komen van de befaamde groepsfoto gevraagd worden om aan het poseren hiervoor zo min mogelijk tijd te besteden.

Wij hopen op een zo groot mogelijke opkomst in Rotterdam. Noteer de bovengemelde datum reeds nu in uw agenda.

FMB

HERDENKINGEN 4-5 MEI 1994

Ons Genootschap zal ook dit jaar vertegenwoordigd zijn bij verschillende herdenkingsplechtigheden, zoals in de Nieuwe Kerk en bij het Nationaal Monument in Amsterdam, op de erebegraafplaats in Loenen op de Veluwe en bij het monument voor de slachtoffers van het Englandspeel aan de Hogeweg in Den Haag, waar op 4 mei, 15.00 uur vele Engelandvaarders en oud-medewerkers van BI – BBO – zich rond het fraaie monument zullen verzamelen om hun gevallen kameraden te herdenken mede door het leggen van een krans.

Na de plechtigheid bij het Englandspeel Monument in Den Haag kunnen deelnemers elkaar ontmoeten in het nabij gelegen Promenade Hotel.

De plechtigheden in Amsterdam vinden plaats op 4 mei respectievelijk om 18.00 uur in de Nieuwe Kerk en om 20.00 uur op de Dam, waar een vertegenwoordiger van ons Genootschap een bloemstuk zal leggen aan de voet van het Nationaal Monument. In Loenen zal een bloemstuk worden gelegd in de Kapel van de begraafplaats bij het Vijfluik waarop vermeld de namen van de in 1940-1945 op weg naar de vrijheid omgekomen Engelandvaarders en een krans zal worden gelegd bij het centrale gedenkteken op de begraafplaats.

Ook op de Ere-begraafplaats in Mill Hill (UK) zal de gebruikelijke herdenking door de Nederlandse gemeenschap in Londen plaatsvinden en zal EV'er Frans Jacobs, namens ons een krans leggen aan de voet van het monument ter nagedachtenis aan Nederlandse omgekomenen gedurende de oorlog.

Op 5 mei zal in Wageningen wederom het défilé ter herdenking van capitulatie en bevrijding plaatsvinden. Engelandvaarders die daaraan willen deelnemen, dienen zich zo spoedig mogelijk te melden bij:

J.A. Bakker, Zeekant 92G, 2586 JB Den Haag. Telefoon (070) 3540245.

Op 5 mei zullen wij vertegenwoordigd zijn op het Nationale Bevrijdingsfeest in Amsterdam. Nog niet bekend is of dit zal plaats vinden in de Koninklijke Schouwburg Carré of in de Stopera.

FMB

HERDENKINGEN 2

In 1994 beginnen in Nederland, maar ook daarbuiten, de vele herdenkingen die betrekking hebben op de vele gebeurtenissen van 50 jaar geleden.

De plechtigheden welke zullen plaatsvinden aan de kust van Normandië waar de geallieerde landingen op 6 juni 1944, D-Day, plaatsvonden, zullen een hoogtepunt vormen. De bevrijding van het Zuiden van ons land wordt daar op vele plaatsen op alle mogelijke manieren herdacht. Zeeuws-Vlaanderen, West-Brabant, Breda, Tilburg, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, de Nijmegen-corridor en vooral de slag bij Arnhem zullen het toneel zijn van zeer speciale herdenkingen.

Het is alweer 50 jaar geleden dat op ons grondgebied beslissende fasen van WO II zich afspeelden. De media zullen ongetwijfeld hun best doen om deze gebeurtenissen in de herinnering terug te brengen, opdat wij niet vergeten.

Met name bij het medium televisie zijn allerlei plannen in de maak, óók voor de herdenkingen die in 1995 zullen plaatsvinden, met als hoogtepunt bevrijdingsdag 5 mei 1995.

Een aantal T.V.-producenten zijn al enige tijd in de weer om hun plannen voor allerlei soorten documentaires en series bij de omroepverenigingen en bij de commerciële zenders te "pluggen". Wat van al die plannen terecht komt, zullen we moeten afwachten.

Zowel ons Genootschap als vele individuele Engelandvaarders zijn de laatste maanden benaderd met verzoek tot medewerking.

Ons Genootschap moet zich beperken tot medewerking in de vorm van programma adviezen en daar waar mogelijk proberen te voorkomen dat in die programma's de waarheid niet al te groot geweld wordt aangedaan. De fantasieën van scenarioschrijvers en draaiboekcomponisten – meestal voorkomend uit de jongere generatie – zijn soms moeilijk in overeenstemming te brengen met de werkelijkheid. En wil men zijn best doen om de werkelijkheid zo veel mogelijk te benaderen, dan zal dat veel geld kosten. Dus doen de (commerciële) productiemaatschappijen hun best van alle kanten financiële steun aan te trekken. Voor het Genootschap is het onmogelijk om aan die kosten bij te dragen. Onze medewerking aan al die programma's sluit financiële ondersteuning dus volstrekt uit.

In deze **Schakel** zijn een paar bijdragen opgenomen die verband houden met bijzonder gebeurtenissen in het verre verleden en de aandacht die daaraan zal worden gegeven in 1994 en 1995.

FMB

TIJDSBEELD

"De honden blaffen en de karavaan trekt verder".

Dit stemmige beeld geeft ten volle de situatie weer over het reilen en zeilen in ons land in onze tijd; het is opvallend hoeveel deskundigheid, hoeveel potentieel er in Nederland in principe aanwezig is. Iedereen heeft overal verstand van. Op het ogenblik bloeit in het bijzonder de kennis betreffende militaire aangelegenheden; uit de losse hand wordt bijvoorbeeld verkondigd dat de risico's voor militairen, "onze jongens" op de Balkan en elders "aanvaardbaar" zijn. Met een duidelijke helderziende visie kan men hier vanuit ons land oordelen over situaties in min of meer afgelegen streken en landen. Heeft men met deze profetie verkeerd gegokt, dan wast men de handen in onschuld, en zet, vanuit zijn of haar comfortabele stoel, uiteen, dat het te wijten is aan onvoorziene omstandigheden, waarna men overgaat tot de orde van de dag.

Nu wil het noodlot, dat onder oorlogsomstandigheden het wemelt van

onvoorziene zaken. Het is dwaasheid deze mogelijkheid te negeren of aan te nemen, dat het wel mee zal vallen. Als de beslissing klaarblijkelijk verkeerd is genomen dient de "beslisser" bereid te zijn de consequenties daarvan te aanvaarden.

In het bedrijfsleven krijgt men de wenk in een dergelijk geval naar iets anders uit te kijken, vroeger zei men: "Ga eens een Elsevier kopen". Toch zijn er ook duidelijke symptomen waarneembaar van verbeteringen; bij evidente blunders worden er in de politiek vragen gesteld. Goed, het moge zo zijn dat functionarissen weliswaar hun baan dienen op te geven, doch dan is er altijd wel ergens iets anders, ook al komt dit geschuif bij de leek minder prettig over. Ook moet worden toegegeven dat voor militairen de aloude O en O-sfeer werd doorbroken. Voor ex-militairen wordt aan nazorg gedaan. Ook voor hen worden cursussen opgezet en herplaatsing in de burgermaatschappij geregeld. Al met al goede dingen. Vooral ook de belangstelling en waardering voor de militair begint langzaam toonbaar te worden. Men begrijpt dat hij of zij goed opgeleide vaklieden zijn, die in geval van oorlog weten wat ze moeten doen.

Natuurlijk zal er, inhakende op het begin van dit verhaal, wel eens tegen de karavaan gebluft worden, maar de toon van de blaf klinkt vriendelijker.

Schrijver dezes is blij met deze ontwikkeling.

Klaver

DE BUSHFIRES IN AUSTRALIË

De beelden op de televisie, de verslagen in de dagbladen gaven de indruk dat de miljoenenstad Sydney (4,5 miljoen inwoners) met totale verwoesting werd bedreigd.

Nu is Sydney een stadsgebied dat de oppervlakte van wellicht de gehele provincie Utrecht beslaat. Sydney ligt in de Australische provincie New South Wales. Er wonen in die provincie 5 Engelandvaarders en een weduwe van een Engelandvaarder.

De eerste berichten over de ramp gaven ons aanleiding om aan deze 6 bij ons Genootschap geregistreerden een briefje te schrijven om te vragen of zij nog ernstige persoonlijke gevolgen door de ramp hadden ervaren om indien zulks

noodzakelijk zou zijn, te overwegen of van onze kant iets gedaan kon worden. Uit de snelle reacties die wij mochten ontvangen, bleek dat niemand door de ramp persoonlijk was getroffen en dat de kortste afstand tussen de vuurzee en een van de Engelandvaarders nog altijd 3 km was. Onze vrienden in Australië zeiden bijzonder getroffen te zijn geweest door ons blijk van belangstelling en aanbod om te helpen. Maar het was niet nodig.

”Onze dank voor de getoonde belangstelling. Doet een mens toch wel goed uit te vinden dat wij hier niet vergeten worden; jullie zitten nu met grote overstromingen volgens het Hollandse krantje dat we hier ontvangen. Hoe zouden onze mede-vaarders in Los Angeles het maken?” schrijft T. Stroeve uit Springwood.

Het is dus allemaal erg meegevallen. De media gaven alleen beelden en reportages van de enkele plekken in de Bush waar de vlammen het hoogst waren, alsof dat overal zo was. Er is natuurlijk grote schade aan de Bush. Maar men is er in Australië aan gewend. In 1967, 1968 en 1983 vonden soortgelijke branden plaats, maar de natuur is sterk en herstelt zich in Australië héél snel.

Hoe verder weg hoe gekleurder de berichtgeving blijkt telkens maar weer als er ergens in de wereld wat bijzonders gebeurt. Het lijkt wel een hobby van de media om de berichtgeving aan te dikken zodat iedereen ach en wee roept. Wie hoort vandaag nog iets over de branden, de aardbeving, de overstromingen, of als er geen T.V.-camera's in de buurt zijn, over de tienduizenden doden in Zuid Soedan, in Burundi of andere onbereikbare en voor de media oninteressante plekken in de wereld.

Maar dat we ons door diezelfde media hebben laten opjuttten over de branden in Australië heeft toch weer zijn goede kanten. De Engelandvaarders dáár weten nu dat zij niet vergeten zijn. En dat is een goed ding.

FMB

STEUNFONDS DAVIDS

Ruim een jaar geleden schreef ik in de **Schakel** over onze oude vriend en toeverlaat José Davids, die destijds in Spanje zovelen van ons in benarde omstandigheden te hulp gekomen is. Davids zelf, oud en krakkemikkig, ver-

keerde in nogal benarde omstandigheden en het deed mij deugd – en natuurlijk Davids ook – dat na de publikatie in de **Schakel** zovelen in 1993 aan hem gedacht hebben en een bijdrage, soms meer dan één, in het fonds gestort hebben. Er zijn bijna vijftig bijdragen binnengekomen van mensen uit acht landen wijdverspreid over de aardbol, mensen die hem na al die jaren nog een warm hart toedragen en die zich zijn vrienden mogen noemen. Zo is een bedrag bijeen gebracht dat ons in staat gesteld heeft, zoals ik toen schreef, zijn nadagen wat te veraangenamen en wat licht te brengen in zijn nogal gedeprimeerde bestaan. Davids heeft dat enorm op prijs gesteld en het besef dat zovelen overal in de wereld aan hem gedacht hebben heeft zijn hart verwarmd.

Met dat al is het fonds weer nagenoeg leeg. Wij allen kunnen Davids, nu 84 en nog steeds verre van gezond, op twee manieren een groot plezier doen. Bel hem eens op, hij haalt graag oude herinneringen op en zou graag horen hoe het u vergaat na al die jaren. Zoals zoveel oude mensen voelt hij zich nog al eens eenzaam en hij is dol op de telefoon. Zijn nummer is 02159-13601. En mocht u ook financieel nogmaals een bijdrage willen en kunnen doen, doet u dan weer een schenking aan ons Genootschap, door een overmaking naar postgirorekening nr. 359500 of naar bankrekening nr. 54.55.46.826 van de Stichting Genootschap Engelandvaarders te Rotterdam, onder vermelding van ”Davids Fonds”.

Tenslotte stemt het tot vreugde dat er nu eindelijk uitzicht is op een buitengewoon pensioen voor Davids. De aanvraag dateert van 1978 en is sindsdien in diverse instanties steeds afgewezen; eind 1993 is ten lange leste een beschikking afgekomen waarbij, op grond van de hardheidsclausule in de wet, de afwijzing ongedaan gemaakt is; nu is het te hopen dat er in 1994 inderdaad een buitengewoon pensioen zal worden vastgesteld, zij het dat eerst nog enkele procedures moeten worden doorlopen.

Paul Peters, Laren NH

EEN BRIEF UIT AUSTRALIË

Onder deze titel publiceerden wij een brief van Engelandvaarder Karel Michielsen uit Australië waarin alle eer werd gebracht aan mede-Engelandvaarder en mede-strijder in het Verre Oosten, **Oscar Drijber**. Karel vermeldde daarin een anekdotisch verhaal over Oscar.

De redactie van de **Schakel** ontving enkele reacties op die passage, waaraan Oscar zich blijkbaar fors heeft geërgerd. Onder de schrijvers van die brieven was Oscar zelf, wiens gezondheid overigens zeer veel te wensen overlaat. Uiteraard is het niet ondenkbaar dat er ten aanzien van het "gulp-verhaal" een door vervagen van herinneringen een naamsverwisseling heeft plaatsgevonden.

Oscar Drijber noemt het een ongenoeglijk fantasie verhaaltje en schrijft: "maar dit verhaaltje raakt mij niet persoonlijk, maar besmeert en onteert karakter en naam van het voor-oorlogse KNIL, en dat gaat te ver."

We worden allemaal oud, ook Karel Michielsen. Ik geloof dat wij niet te zwaar moeten tillen aan dit soort incidenten, waarbij herinnering en fantasie doorelkaar heen lopen.

Sorry Oscar, mede namens Karel Michielsen, voor de wellicht onjuiste weergave van de feiten. Het is onze bedoeling nooit geweest iemand te kwetsen, en wij zijn ervan overtuigd dat het óók niet de bedoeling was van Karel Michielsen. Wij zijn de schrijvers van de brieven erkentelijk voor het feit dat zij onze aandacht hierop hebben gevestigd.

FMB

EN NOG EEN BIJDRAGE UIT AUSTRALIË

Engelandvaarder Boschman uit Adross stuurt ons rond de jaarwisseling telkenjare een lezenswaardige ontboezeming die we wederom onze lezers niet willen onthouden.

Hij woont vele duizenden kilometers ten westen van het rampgebied rond Sydney.

"De lovenswaardige gewoonte om 't nieuwe jaar te beginnen met goede voornemens heb ik meer dan een halve eeuw geleden laten varen; waarom speciaal op 1 januari?? Ik kan het hele jaar door goede voornemens vormen, 7 dagen per week en ... er komt nooit een bliksem van terecht.

Terugblik! Dat is wat anders; we hebben 't toch maar weer gepresteerd ondanks de toenemende misdaad etc. en, zoals onze voorzitter in de oktober Schakel schreef "het afglijden van de normen en waarden." Niet velen schijnen er een oplossing voor te weten, maar zou 't niet aan te bevelen zijn om eens een kijkje

te nemen in het "dictatoriale" Singapore? Daar is, relatief, de misdaad zeer gering.

Zou 't niet de moeite waard zijn om i.p.v. te proberen het jonge gespuis op te ruimen, waar we mee opgescheept zitten, ons te ontdoen van "ethici", psychiaters, psychologen, do-good-ers, bleeding-hearts en rehabilitanten?

Ook in de gedachte gesprongen door de terugblik: Weet je nog? Toen wij teeners waren (al bestond het woord toen nog niet); achttien en je was dienstplichtig, 21 en je was meerderjarig. Big deal overigens want je was niet stemgerechtigd totdat je 24 was, ofschoon je dan nog lang niet een grote jongen was, want je mocht niet trouwen zonder toestemming van je ouders (anders dan "voor de rechter") totdat je 30 was.

"Die goeie oude tijd" is natuurlijk maar flauwe kul, maar ik kan me niet losmaken van de gedachte dat dit meedroeg aan 't feit dat we toen in een veel meer stabiele maatschappij leefden.

Van alles 't beste voor 1994!"

Dit was één van de zeer vele goede wensen en bedankjes voor het toezenden van de **Schakel** die wij bij de jaarwisseling vooral uit het verre buitenland mochten ontvangen.

Iedereen persoonlijk beantwoorden zou teveel van de bestuursenergie verlangen.

Dank, veel dank voor al die goede wensen. Wederkerig voor U en de Uwen
All the best for 1994.

FMB

ENGELANDVAARDERSHAVEN?

In de vorige editie van de **Schakel** werden lezers die belangstelling hebben voor het plan om een Engelandvaardershaven te stichten, teneinde op oudere leeftijd onder Engelandvaarders te verkeren, gevraagd te reageren. De oproep was gebaseerd op berichten dat hiervoor veel belangstelling zou bestaan.

Uit de ontvangen reacties bleek dat er slechts drie Engelandvaarders werkelijk belangstelling hebben voor het plan. Wellicht kan dit resultaat worden

geïnterpreteerd als een teken dat onder Engelandvaarders aan zo'n tehuis (nog) geen behoefte bestaat of dat men toch prefereert te verblijven in de huidige omgeving met familieleden en/of vrienden en kennissen. Voorlopig zal daarom de uitwerking van het voorgestelde plan worden opgeschort. Engelandvaarders die zich wensen in te schrijven in tehuizen voor ouderen kunnen zoals gebruikelijk op verzoek en voorzover mogelijk de nodige steun verkrijgen van onze Sociale Commissie.

Charles H. Bartelings

DE SABEL VAN PAHUD DE MORTANGES

In "De Schakel" nr 59 van oktober 1993 hebt u kunnen lezen dat Engelandvaarder Willem van Aanholt een herinneringssabel kreeg van Engelandvaarder Charles Pahud de Mortanges, als dank voor bewezen trouwe dienst. En ook dat, na het overlijden van Van Aanholt, diens weduwe deze sabel een ereplaats wilde geven in een museum waarin de Prinses Irene Brigade vertegenwoordigd is.

Op 16 december j.l. was het dan zover. In de middag werd mevrouw J.E. van Aanholt-Hoogenraad met haar zoon en een dochter van Van Aanholt hartelijk ontvangen door Overste L. Vermeulen, Commandant van het 17e pantserinfanteriebataljon, tevens Commandant van het Garde Regiment Fuseliers Prinses Irene, en Kapitein-adjutant P. Aarts, in de regimentsmess van de Fuseliers die gelegerd zijn in de Legerplaats Oirschot, nu De Ruyter van Steveninck kazerne geheten, zo genoemd naar de laatste commandant van de Prinses Irene Brigade.

In deze kazerne bevindt zich de korpsverzameling van het Garde Regiment Fuseliers Prinses Irene, waarin de Stichting Historie en Documentatie van de Koninklijke Nederlandse Brigade Prinses Irene een groot aantal herinneringen in bruikleen heeft gegeven.

In zijn functie van Voorzitter van de Vereniging van Oudstrijders van de Prinses Irene Brigade nam onze eigen Rudi Hemmes de sabel in ontvangst van mevrouw Van Aanholt om hem als Voorzitter van de Stichting Historie en Documentatie van de Prinses Irene Brigade, in bruikleen in handen te leggen van Overste Vermeulen. Deze laatste zal zorg dragen dat de sabel een ere-

plaats krijgt in de grote vitrine en geplaatst zal worden naast het vaandel van de Brigade Prinses Irene.

Na het officiële gedeelte werden de gasten in de gelegenheid gesteld de bijzonder interessante collectie "herinneringen" te bezichtigen. Een druk bezochte en zeer geanimeerde borrel volgde in de regimentsmess. De middag werd besloten met een voortreffelijke "rijsthap", een "de-luxe-hondeportie".

MBR

MAANDBORREL FREDERIKKAZERNE

Reeds vele jaren was de eerste vrijdag van de maand bestemd voor de Engelandvaarders-borrel in de Frederikkazerne te Den Haag.

Interne reorganisatie als gevolg van de bezuinigingen, óók bij de krijgsmacht, maken het vanaf 1 april a.s. onmogelijk om deze eerste vrijdag-traditie voort te zetten. De **dag** van samenkomst moest **gewijzigd** worden.

Vanaf 1 april a.s. wordt het de **eerste maandag van de maand** waarop de Frederikkazerne de Officiersmess daarvoor ter beschikking stelt. Maar omdat de 1e maandag van april samenvalt met 2e paasdag, wordt deze bijeenkomst verschoven naar **maandag 11 april**. De daarop volgende borrel vindt plaats op **maandag 2 mei 1994**.

ENGELANDVAARDERS-GOLFDAG 1994 (WIJZIGING)

Zoals vermeld in "De Schakel" van oktober 1993 zal de tiende Engelandvaarders-golfdag plaatshebben op de Golfclub Broekpolder; echter **niet** op 1 juni 1994, maar op woensdag **15 juni 1994**. Nadere bijzonderheden zullen aan geïnteresseerden worden toegestuurd.

Gegadigden (Engelandvaarders, hun echtgenoten, weduwen en partners) worden verzocht zich op te geven (met handicap s.v.p.) bij:

K. Bottema, Reviuslaan 34, 2343 JR Oegstgeest. Telefoon (071) 155295.

DAG V/H VERZET 1994

GENERAAL
WINKELMANKAZERNE NUNSPEET**NOORD - HOLLANDS
FEESTPROGRAMMA****WOENSDAG 31 AUGUSTUS**

De Minister van W.V.C. is uitgenodigd om aanwezig te zijn.

OPTREDEN Het tot ver over de grenzen bekende
"Marker Juliana Fanfare Orkest" in klederdracht.
"Zonnetjes van Volendam" Jongens en meisjes koor
in klederdracht.
Demonstraties van typische Noord - Hollandse oude
beroepen.

INCLUSIEF Koffie met taart en natuurlijk de bekende
Indische maaltijd + drankje en apéritief.
Een Noord - Hollandse verrassing voor iedereen.

VEEL INFORMATIESTANDS**AANVANG:** 10.30 precies **FEESTTENT**

AANMELDING: Zo spoedig mogelijk door overmaking van fl. 25,-
op giro 5166870 of bank 914130307
t.n.v. "Comité Dag van het Verzet" Elburg.
Toegangskaarten worden half augustus toegezonden.

In "Sta een ogenblik stil", een uitgave van bovengemeld museum vonden wij in de rubriek "Aanwinsten" de volgende mededeling:

Tot de nieuwe aanwinsten behoort de zendapparatuur van geheim agent C.H. van Brink. Hij had vóór de oorlog vier jaar lang in Australië gewoond. Hij werd eind november '40 per parachute in Gaasterland gedropt, waar hij vaak had gejaagd. De gemeenteveldwachter en een jachtopziener hielpen hem uitstekend maar alle aanloopadressen die hij had meegekregen, bleken onbruikbaar. Bovendien deugden zijn identiteitspapieren niet. Van Brink dook toen bij zijn ouders in Wassenaar onder.

Tot april '41 kon hij enkele tientallen telegrammen naar Engeland zenden. Eind november '41 verliet hij Nederland en in september '42 was hij weer in Londen.

Curieus is het dat Van Brink één keer van Wassenaar uit een lift naar Den Haag kreeg van Rauter die tegenover Brinks ouders woonde. Rauter wilde, aldus Van Brink, "met de burens goede vrienden blijven en stuurde wel eens bloemen uit zijn tuin, die mijn moeder echter altijd weigerde".

(Verslag verhoor C.H. van Brink door de Enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940-1945; deel 4C-1, pag. 912).

VERZOEK AAN ONZE LEZERS

In het tijdschrift "Terugblik '40-'45" van de documentatiegroep '40-'45 stond de volgende oproep, bij de beantwoording waarvan wij ook onze lezers willen betrekken:

CHRISTIANUS RIJNDERS

Wie kan mij iets vertellen over Christianus (Christ) Rijnders?

Christ Rijnders werd geboren 6 december 1918 te Valkenswaard. Tijdens de oorlog was hij gestationeerd als marechaussee te Nieuw Ginneken.

In 1943 vertrok hij via Frankrijk naar Engeland. Daar kwam hij nooit aan. In 1959 ontvingen zijn ouders bericht van de gemeente Nieuw Ginneken dat hij 12 juni 1943 in Frankrijk was overleden.

Mijn vraag is of iemand mij iets kan vertellen omtrent Christ Rijnders.

Is iemand misschien met hem samen naar Engeland vertrokken? Weet iemand misschien wat er met de groep? waarin hij reisde is gebeurd?

J. Israël, Valkenswaard

Het redactie-adres van Terugblik '40-'45 is:
Spechtenkamp 170, 3607 KJ Maarssenbroek. Telefoon (03465) 71340.

ZIJ DIE HET NIET HAALDEN...

Onder deze titel hebben wij een aantal jaren geleden in de **Schakel** een artikel gepubliceerd over Engelandvaarders die met boten, voornamelijk vanaf de kust van Noord Holland, trachtten over te varen naar het vrije Engeland.

Zeer vele van die pogingen zijn mislukt en velen van degenen die de pogingen ondernamen, hebben die met hun leven moeten bekopen.

Jan G. Bruin, secretaris van het "Voormalig Zaaans Verzet 1940-1945", eerst door toeval op het spoor gekomen van deze tragische gebeurtenissen, heeft zich tot taak gesteld de gang van zaken bij deze vluchtpogingen na te speuren, en dat met een volharding die tot groot succes heeft geleid. Een en ander heeft in de loop van de laatste jaren ertoe geleid dat hij enkele overlevenden heeft kunnen opsporen en deze in contact heeft gebracht met ons Genootschap.

Veel namen van hen die het niet gehaald hebben en zijn omgekomen zijn eveneens opgespoord en door het toedoen van Jan Bruin toegevoegd aan het Vijfluk dat in de Kapel van de Erebegraafplaats te Loenen is aangebracht.

Zonder zelf Engelandvaarder te zijn, heeft Jan Bruin zich voor ons Genootschap uiterst verdienstelijk gemaakt. Wij zijn hem daarvoor zeer erkentelijk. In de geest is hij een van de onze! Het materiaal dat hij door zijn onderzoekingen heeft verzameld begint een respectabele omvang aan te nemen. Wellicht zal het binnen niet al te lange tijd gebundeld worden om te publiceren. Dat zal een belangrijk hoofdstuk worden in de historie van de Engelandvaarders.

Zo nu en dan vertelt Jan Bruin over de resultaten van zijn onderzoekingen aan een journalist van de Regionale Pers.

Hieronder volgt een verslag van een van die verhalen, op schrift gesteld door Rob van den Dobbelsteen, een redacteur van Het Haarlems Dagblad. Dit verhaal is o.m. gepubliceerd in de Provinciale Zeeuwse Courant van 9 oktober 1993.

Wij vonden dit artikel de moeite waard om integraal in de **Schakel** over te nemen. Onder de titel "DE ENGELANDVAARDERS DIE HET NIET HAALDEN" volgt nu de integraal overgenomen tekst.

DE ENGELANDVAARDERS DIE HET NIET HAALDEN

Niemand weet precies hoeveel Nederlanders in de Tweede Wereldoorlog per boot begonnen aan een vlucht naar Engeland. Bekend zijn de belevenissen van 'Engelandvaarders' die de overkant haalden. Naar het aantal dat op het strand werd gegrepen, in zee verdronk of werd opgepikt door een Duitse boot, kan slechts worden gegist. In zijn geschiedschrijving over de oorlog '40-'45 wijdde dr. Lou de Jong enkele regels aan die mislukte pogingen. Zaandammer Jan Bruin, bijna 70 jaar, begon drie jaar geleden een onderzoek en achterhaalde de geschiedenis van vijftig boten. "Ik schat dat 85 procent Engeland nooit heeft gehaald".

HET DRAMA BIJ PETTEN

Jan Bruin ontdekte dat vanuit Petten 182 mensen een vluchtpoging ondernamen. Van hen kwamen er negen in Engeland aan. De meeste pogingen vonden plaats in het eerste half jaar van 1941. Bruin: "Ik had nooit gedacht dat er in zo'n korte tijd zoveel mensen probeerden te ontsnappen. Zeker niet vanuit Petten. Daar zaten nogal wat Duitsers. Zeeland lag veel dichterbij Engeland dan de Noordhollandse kust."

Het Willem de Zwijger college uit Bussum probeerde uit te zoeken wat was gebeurd met oud-leerling Bob Gazan. Die had in 1941 geprobeerd naar Engeland te vluchten met een bootje dat door ene Berends in Krommenie was geprepareerd. "Ik weet veel van het verzet in de Zaanstreek, maar van Berends had ik nooit gehoord. Dat maakte mij nieuwsgierig. Ik kwam er achter dat die man Barends heette."

In maart 1990 verschenen in Zaandam artikelen over het onderzoek. "Ik ontving tientallen reacties. Sommige puzzels heb ik compleet. Met andere ben ik nog bezig." Elke boot kreeg van Jan Bruin een genummerde map. Daarin weergaven van telefoongesprekken, persoonlijke interviews, documenten, foto's, brieven, vonnissen, landkaarten en kranteknipsels. Bruin: "Ik wilde dossiers aanleggen van boten die via de Groep Bellis waren vertrokken. Maar

kreeg ook gegevens van Engelandvaarders die in Zandvoort waren begonnen, in Rockanje, of op Wieringen. Die kon ik niet laten liggen. Nu concentreer ik me op de hele Hollandse kust." Het onderzoek naar Bob Gazan bracht aan het licht dat hij en Rob Kievits tijdens hun vluchtpoging op 2 juni 1941 voor de kust van Petten moeten zijn verdronken. Bruin richtte zich op Barends, een zeilmaker uit Krommenie.

"Hij had veel bootjes zeewaardig gemaakt, zelfs in een slootje achter zijn huis. Hij is in 1947 aan tbc overleden. Volgens zijn dochter had de spanning en het feit dat hij bij het afduwen van de boten soms tot aan zijn oksels in het ijskoude zeewater stond, zijn gezondheid aangetast."

DIJKBAAS

De Dijkbaas.

Bruin stuitte op Jan Bellis senior. De dijkbaas van de Hondsbossche Zeewering in Petten bleek tot aan zijn arrestatie de hand te hebben gehad in talloze vluchtpogingen vanaf de dijk. Hij overleed in december 1942 in het concentratiekamp Buchenwald, 65 jaar en zonder iets te hebben losgelaten over de ontsnappingsroute. In Petten is een monument voor hem opgericht.

Bruin: "Jan senior was de organisator. Zoon Arie, broer Gerrit, diens vrouw Maartje, Pieter Barends en anderen, de uitvoerders. Jan's tweede zoon, Jan junior, was pas getrouwd en mocht van vader niet meedoen. Dat deed hij af en toe toch. Hij zette me op het spoor van de groep mensen die het nooit hebben gehaald."

Boot nummer 1 in het archief van Jan Bruin is van de later schout bij nacht, Wijnand Langeraar uit Haarlem. De toenmalige luitenant ter zee der 2e klasse, vertrok in de nacht van 28 maart 1941 vanaf het strand van Zandvoort. Naast de 26-jarige Langeraar hadden nog twee mannen plaats genomen in de jol.

Langeraar in een brief aan Bruin (7 april 1991): "Tegen het donker werd de boot met een verhuishwagen op de boulevard van Zandvoort afgeleverd. Mijn tochtgenoten waren stuurlieden ter Koopvaardij, John de Zwart(nu wonende te Serooskerke) en Willem van Gorkom die nu in Nieuw-Zeeland woont.

Geleidelijk kwam er meer wind. Tegen de ochtend waren we voortdurend aan

het hopen. Midden op de dag besloten we terug te keren. De golven liepen zo hoog dat we door een Duits konvooi van koopvaardijschepen werden geblazen zonder te worden opgemerkt. In de namiddag verkenden we de kustlijn van bij Scheveningen. Na door de branding te zijn gekomen, zijn we – tegen donker – elk een kant opgehield. Er werd vanuit de duinen geschoten, maar ik klom een trap op die aan de andere kant uitkwam op het eind van de Sportlaan. Daar vandaan vertrok lijn 5 van de Haagse tram. Ik sprong op de tram die begon te rijden. De volgende dag kwamen mijn vrienden niet opdagen. Ze waren gevangen genomen en werden naar een Duits tuchthuis gestuurd."

Langeraar waagde op 23 juli 1941 een tweede poging. Door Jan Bruin geboekstaafd in map Boot nummer 11. Bruin: "Dat was een rampnacht. Er zouden twee boten vertrekken. Dat was zo geregeld door Thijmen Hoekstra. Achteraf gezien een fatale fout."

Hoekstra diende als sergeant-majoor in de Ripperda Kazerne in Haarlem. Engelandvaarder en latere luitenant-generaal van de NAVO, Jelke Bosch, commandant van Boot nummer 12 beschrijft hem in brieven aan Jan Bruin. "Ik heb Hoekstra in Amsterdam ontmoet. Wat hij deed in het verzet weet ik niet. Wel heb ik hem wapens (pistolen en munitie) gebracht. Ik bracht deze naar een winkeltje in de Van Wouwstraat. Eigenaar was Collot of Kollo; een jood, erg sympathiek en moedig. Hoekstra was erg voorzichtig en boezemde vertrouwen in. Een zakelijk ingestelde man."

Het winkeltje in de Van Wouwstraat moet volgens Bruin vrijwel zeker ijs-salon-café Koco zijn geweest, waar op 19 februari 1941 de vechtpartij plaatsvond tussen een pro-joodse knokploeg en NSB'ers die wraak wilden nemen op de gewelddadige dood van WA-man Koot. Bruin: "Aangezien Bosch de pistolen en de munitie naar Koco moest brengen, trok ik de conclusie dat Hoekstra in de hiërarchie van het verzet niet zomaar iemand was. Ik ging hem natrekken en de puzzel viel op z'n plaats." Bruin ontdekte dat Thijmen Hoekstra en Willem Gerbrandy, neef van de minister president in ballingschap, elkaar moeten hebben gekend. Gerbrandy was de persoon die 'met spoed naar Engeland moest worden gebracht' (brief van Jelke Bosch 17 juni 1991). Bruin: "We mogen aannemen dat Gerbrandy opdracht had gekregen naar Engeland te komen. Daarvoor had hij Hoekstra benaderd die zich drie dagen voor het vertrek bij Bosch meldde. Hem werd gevraagd de leiding van de overtocht op zich te nemen. Naast Gerbrandy zou een marinier meegaan, Harry van den Brink en een joodse doctor in de natuurwetenschappen, Abraham Turfreyer."

"Hoekstra wist dat Langeraar in de nacht van 23 juli zou vertrekken. Diens

boot werd op dezelfde werf in Diemen zeewaardig gemaakt. Om kosten te drukken, besloot Hoekstra beide boten tegelijk naar Petten te laten brengen met een verhuishwagen. Pas tijdens de bewuste nacht werd dat de anderen duidelijk. Jan Bellis was spinnijdig. Langeraar, Bosch en de meeste anderen ook. Die nacht zaten vijftien mensen in een kleine barak te wachten tot de boten te water konden worden gelaten. Dat kon nooit goed gaan. Bovendien kregen de twee groepen ruzie.”

Het eerste schot viel om 1.00 uur op het moment dat 'Boot nummer 12' (die van Bosch) over de 8,5 meter hoge Hondsbossche was gesjouwd; 'Boot nummer 11' (Langeraar) lag te wachten totdat Langeraar en Leo Bels zouden laten weten dat de kust vrij was. Langeraar op 22 maart 1991: "We wilden dat bericht doorgeven omdat de Duitsers voorbij waren, toen de patrouille de bemanning van de andere boot boven op de dijk ontwaarde en toeriep zich niet te verroeren. Toen werd door de mensen op de dijk geschoten, waarna de Duitsers het vuur openden met automatische wapens.”

Bruin: "Waarschijnlijk is Hoekstra gaan schieten nadat hij en zijn mannen waren ontdekt. Die nacht zouden negen mensen aan de oversteek beginnen: de marinemensen Langeraar, Bouvy, Van der Plas, Koldewijn en Van de Stadt in de ene boot en Bosch, Van den Brink, Gerbrandy en Turfreyer in de

FOTO: HANS VAN WIEL

De houten hokken waar in '41 de bemanning van de twee schepen elkaar ontmoetten.

andere. Op het laatst schijnt te zijn besloten Gerbrandy met de boot van Langeraar te laten vertrekken.” De meeste aanwezigen werden gearresteerd, enkelen konden ontvluchten. Zo bereikten Bosch en Van den Brink na een ellendige zwerftocht een boerderij aan de Belkmerweg. Het was al bijna licht toen ook Hoekstra daar aanklopte.

Van de mensen die op 23 juli 1941 onder Duits vuur kwamen te liggen, zijn er nog vier in leven: Langeraar (nu woonachtig in Turnhout), Bouvy (Voor-schoten), Koldewijn (Hengelo) en Bosch (Delden). Hoekstra werd in 1942 op de Leusderheide geëxecuteerd nadat hij bij zijn aanhouding een Duitser had neergeschoten.

Bosch waagde in de nacht van 20 op 21 september samen met Bouvy vanuit Westerland (Wieringen) een tweede poging om naar Engeland te ontkomen. Ook die mislukte. Vijftien mijl uit de Hollandse kust werd de boot opgemerkt door een Duitse mijnenveger. De inzittenden belandden in de gevangenis.

Bruin: "Conclusies over het aantal mislukte oversteken durf ik nog niet te trekken. Daarvoor komen nog teveel feiten boven water. Als ik een schatting moet maken, denk ik dat vijftien procent van alle Engelandvaarders het heeft gered. Dat betekent dat vijfentachtig procent het niet haalde. Niemand heeft aandacht besteed aan die mislukkingen. Ik doe mijn best daar verandering in te brengen. In 1995 wil ik klaar zijn.”

Rob van Dobbelsteen (Haarlems Dagblad)

TERUGBLIK OP INVASIE 6 JUNI 1944

Om ons nog eens te herinneren aan deze cruciale gebeurtenis in WO II, zond EV'er Frits Campagne ons onderstaande bijdrage samengesteld aan de hand van een passage van een boek van Chester Willmott.

HERDENKING INVASIE 6 JUNI 1944 – OPERATIE NEPTUNE

Voordat bij het aanbreken van de dag de invasie zou beginnen, wenste Veldmaarschalk Montgomery zijn linkerflank van het front Gold-Juno-Sword te beveiligen tegen Duitse tegenaanvallen van de in de nabijheid gelegen 21e Duitse Tankdivisie.

Tussen de havenstad Quistreham en Caen lopen in zuid-west richting twee natuurlijke verdedigingslijnen, het Caenkanaal en op enkele honderden meters afstand de rivier de Orne. En op ca. 8 km oostwaarts tevens nog de rivier de Dives.

Vanaf het stadje Toarn, ten oosten van Caen, loopt de enige directe verbindingsweg noord-west naar de kust en kruist de Orne bij Ranville en het Caenkanaal bij Benouville.

Monty wilde tussen middernacht en het ochtendgloren van H-hours beide bruggen over genoemde waterwegen in handen hebben, 5 bruggen over de Dives vernietigen, de vallei van Ramville bezitten om de Duitse tanks in open terrein te bevechten en ook nog de kustbatterij van Merville, ten oosten van de Orne, vernietigen.

Hiervoor werd het plan Neptune ontworpen. Een operatie groots van opzet en ook opoffering, die helaas bij velen te weinig bekend is. De operatie werd toevertrouwd aan een bijzonder officier, Generaal-Majoor Richard Gale. De landingsoperatie in een stikdonkere nacht verliep niet geheel volgens het plan door zeer slechte weersomstandigheden, zware bewolking, harde wind en bovendien een zee van vuurspugende luchtafweer batterijen. Het gestelde doel werd echter op een opmerkelijke wijze toch bereikt. Om 00.20 uur ca. 6 uur voor het begin van de invasie, crash-landen drie gliders met 100 man pal op de oprit van de brug over het Caenkanaal en de brug wordt bij verrassing genomen. Wegens het juist uitgevoerde zware bombardement zitten de Duitsers nog in de schuilkelders.

Drie andere gliders zouden gelijktijdig hetzelfde staaltje uitvoeren bij de brug over de Orne. Een glider gaat verloren en de twee overige landen ver oostelijker van het doel. Een flinke mars en ook deze brug is Brits. Om 20.00 uur springen oostelijk van de Orne 60 Pathfinders van de 22e Independent Parachute Company als "torchbearers of liberation". Zij moeten de grondbakens uitzetten voor de 3e en 5e Parachute Brigade. Helaas komen zij door de sterke wind niet op hun juiste doelen om de droppings zone te markeren. Daar zij slechts 30 minuten tijd hebben om de bakens te zetten worden de flares gezet daar waar zij zich bevinden.

Om 00.50 uur springen beide brigades, totaal 2200 man, en ook weer door de harde wind, niet juist, bij de verkeerd geplaatste bakens. Het 7e Bataljon had om 02.00 uur slechts 200 man van zijn 620 man verzameld.

De 5e Brigade moest beide genomen bruggen, de waterwegen en de vallei van Ranville met hun lichte wapens verzekeren en houden. De 3e Brigade moest de 5 bruggen over de Dives vernietigen en de kustbatterij van Merville uitschakelen.

Ranville, een klein dorp, heeft aan haar noordzijde een ommuurde oude Normandische kerk van gele steen met een robuuste vierkante toren.

Om 03.30 uur werden 49 van de 72 ingezette zware gliders naast de kerk aan de grond gezet. Ondanks een hels spektakel van crashes en botsingen van deze houten vogels, werden anti-tankgeschut en zware wapens uitgeladen en in de vallei stelling gebracht.

Gale had zijn hoofdkwartier ingericht in een kasteel. Bij het breken van het licht van de dag die altijd D-day zou heten, kwam hij terug van een inspectietocht naar de bruggen en liep de trappen van het kasteel op, keek naar de duizenden parachutes in de vallei en zei: "And gentlemen in England now in bed, shall think themselves accurs'd they were not here"

De 3e Brigade wist 4 bruggen over de Dives te vernietigen. Kilometers van de vijfde brug verwijderd stapten een majoor en zeven paratroopers in een jeep en reden schietend over de weg door de stad Toarn, bliezen de brug op, verlieten hun jeep en keerden bij hun eenheid terug.

De Merville batterij met 4 stukken van 15 cm, in een betonnen bunker en een bezetting van 180 man met 10 machinegeweren zou genomen worden door het 7e Bataljon onder leiding van Overste Otway. Daar paratroopers met lichte wapens niet opgewassen zouden zijn tegen de sterke verdediging, besliste hij, dat 3 gliders, geladen met manschappen, zouden crash-landen boven op de bunkers wanneer hij zijn aanval zou inzetten.

De operatie werd 5 keer bij dag en 4 keer bij nacht gerepeteerd op een bunker in Engeland. De werkelijkheid ging iets anders. Het voorbombardement van de Lancasters viel 600 meter naast het doel. De 5 gliders die het anti-tank geschut, jeeps en explosieven hadden moeten afleveren aan het bataljon, verdwenen in het Kanaal en het halve bataljon zwierf ergens rond in de moerassen van de Dives.

Om 02.50 uur had Otway slechts 150 man, één machinegeweer en een handvol explosieven. Geen mortieren, geen anti-tank geschut geen mine-detectors, geen geniemanschappen, geen dokter, geen jeeps.

De 3 gliders zouden om 04.30 uur op de bunkers landen en de afstand was nog ca. 2,5 km, door een gebied met wakker geworden Duitsers.

Otway ging op weg. Precies op tijd scheerden 2 van de 3 gliders over de bunker doch Otway kon het afgesproken signaal niet geven daar dit materiaal tijdens de dropping verloren was gegaan. De gliders keerden en landden op het strand. De aanval werd ingezet, prikkeldraad op twee plaatsen opgeblazen en door het mijnenveld en tegen het machinegeweer vuur naar voren gedrongen. Hierbij ontstonden man tegen man gevechten in de verdedigings zone. De paratroopers bereikten de stalen deuren van de bunker, waarvan er twee

openstonden en vuurden met alles wat zij hadden door de beide openingen. De bezetting gaf zich over. De kanonnen, die 7,5 cm i.p.v 15 cm waren, bleken te zijn vernietigd.

Om 04.45 uur, 15 minuten voor de afgesproken tijd vuurde Otway zijn successignaal naar de vloot buiten op zee en liet een postduif los met een bericht naar Engeland.

De ontwerpers van het plan hielden het praktisch voor onmogelijk, dat één bataljon de batterij zou kunnen nemen.

Otway nam de batterij met 150 man, de helft hiervan was nu gesneuveld of gewond.

Om 07.00 uur drongen de eerste Duitse gepantserde verkenningsafdelingen door in de vallei van Ramville en Gale was verheugd toen om 13.30 uur de Commando's van de Special Service Brigade, die zware gevechten in Quistreham achter de rug hadden, bij de Orne en de bruggen verschenen. Eerst om 21.30 uur arriveerden de eerste infanterie eenheden van de 3e Divisie in Benouville.

Net voor 21.00 uur toen de zon de kim begon te naderen en de 21e Duitse Tankdivisie ten noorden van Caen gereed stond voor een doorstoot naar de kust, kwam met de zon in de rug, een armada van 250 vliegtuigen aanvliegen met 250 gliders op sleep, geëscorteerd door een golf van Spitfires en Mustangs. De aarde dreunde. De grootste luchtlandingsmacht, tot dusver vertoond in de oorlog, bracht Gale zijn 6e Brigade met artillerie, lichte tanks en verkenningsregimenten.

De 21e Duitse Tankdivisie raakte in paniek bij het zien van die enorme macht en brak de aanval af.

De beroemde klapbrug over het Caen kanaal heet sindsdien "Pegasusbrug" en het cafeetje bij de brug draagt een trotse gevelsteen "The first liberated house of France". Binnen hangt het vol met foto's van de jongens van toen, die nu jaarlijks bij duizenden terugkeren op de 6e juni en altijd bij Madame binnenlopen om haar te begroeten, alvorens hun makkers die achterbleven te herdenken.

Herdenkingen zijn er overal ieder jaar langs de invasiekust. Iedere plaats heeft zijn historie en zijn eigen monument. Diegene, die er voor het eerst komt, zal zich wellicht afvragen waarom hij daar niet eerder stond, op de plaats waar onze bevrijding begon. Interessant zijn de resten van de Mulberry Haven waar bij eb-tijd de caissons als imposante reuzen in een boog voor de kust van Arromanches liggen. De werking van de haven is te zien in het Museum

Op 5 juni (1979) vond een officiële plechtigheid plaats bij Pointe du Hoc, waar

de Amerikaanse Rangers (Commando's) tegen de loodrechte kust omhoog moesten.

"Zeer bijzonder was het om Generaal Omar Bradley weer te aanschouwen, maar toch wel enigszins triest. Hij kon niet meer lopen en was nauwelijks verstaanbaar... they just fade away.

De landingsplaats van de gliders naast de Normandische kerk in Ranville is nu een grote Erebegraafplaats van paratroopers, air-borners en enkele verzetsstrijders. 's Morgens op 6 juni verzamelden zich daar de Britten – speciaal het 7e en 8e Regiment –, Canadezen, Belgen en het Franse verzet bij het kruis in het midden van de gedenkplaats. Een Engelse dominee spreekt over de opoffering en de tijd van nu, hij vergelijkt en smeekt om vrede. De zon breekt plotseling door en in de stilte is alleen het geruis van de bomen te horen in de strakke wind. Hij vraagt allen de Act of Remembrance mee te zeggen."

"Generaal Sir Richard Gale, nog altijd kaarsrecht maar moeilijk lopend, legt een krans.

De verzetsvaandels neigen en een jonge sergeant-hoornblazer in donkerblauw uniform en rode baret blaast de Last Post, gevolgd door de Reveille.

De stilte is nog niet gebroken of een Commando met een Schotse kilt blaast klagende tonen uit zijn bagpipe. In slow-march paradeert hij heen en weer bij het kruis en speelt "Mist over the Mountain". Dan zet hij een volgende melodie in en nog steeds onder doodse stilte marcheert hij langzaam tussen de grafstenen naar het monumentale hoofdgebouw aan het eind van het veld, waar zijn klagende tonen in de wind verdwijnen."

"Wanneer de mensheid deze jaren vergeet, haalt zij zichzelf een nieuwe oorlog op de hals".

Aldus Guy Gibson, Wingcommander Royal Air Force, drager van de drie hoogste militaire onderscheidingen, schrijver van het boek "In zoeklicht en afweervuur", gesneuveld boven Brabant op 19 september 1944 en begraven te Steenberghe.

"DE ENE VOET VOOR DE ANDERE"

Onder deze titel verschijnt in april een boek, geschreven door **Maarten Cieremans**, een Engelandvaarder die later als geheimagent in bezet Nederland werd geparachuteerd.

Cieremans beschrijft zijn belevenissen vanaf 10 mei 1940 tot aan de bevrijding op een zeer indringende wijze.

Na een korte schets over de eerste oorlogsjaren begint de auteur aan het verhaal van zijn avontuurlijke tocht die hem via Frankrijk, Zwitserland en Italië in Engeland doet belanden.

In Engeland volgt de auteur een agentenopleiding voor het Bureau Bijzondere Opdrachten (BBO) waarna hij op 21 september 1944 met een drietal collega's in uniform bij Berkel (ZH) wordt geparachuteerd.

Volgens de gegeven instructies begeeft hij zich dan naar Apeldoorn om vandaar uit daar het gewapend verzet te organiseren. Zijn werk bestaat o.a. uit het regelen van wapendroppings, wapeninstructies, sabotage en het verstrekken van inlichtingen aan zijn hoofdkwartier in Londen.

Maarten wordt hierbij geassisteerd door o.a. Seerp Postma en de marconist Gerrit Reisiger. Beiden zullen later de dood vinden. Gelukkig krijgt Cieremans hulp van Bob Vree, een zeer technische jongen die het contact met Londen herstelt.

In het boek worden enkele zeer spannende belevenissen verhaald zoals Cieremans die zelf heeft meegemaakt. Vooral het verhaal van zijn ontsnapping uit het gebouw van de Kamer van Koophandel in Utrecht is ongelooflijk. Tijdens een bijeenkomst aldaar overvielen de Duitsers het gebouw, waarna Cieremans zich met een der aanwezigen in een kamer op een kast wist te verbergen. Herhaaldelijk werd de kamer doorzocht, maar de op de kast uitstekende lichaamsdelen werden over het hoofd gezien. Na een lange angstige tijd wisten beiden uit het nog steeds bewaakte gebouw te ontsnappen.

Dit boek is zo vlot door de auteur geschreven dat men het in een adem uitleest. Vooral de manier waarop Cieremans zijn belevenissen op papier heeft gezet, geeft het boek extra waarde. Ook de door hem weergegeven gedachten en opvattingen, zoals die tijdens zijn gevaarlijk werk in hem opkwamen, voegen een extra dimensie aan het geheel toe.

Een ieder die het boek heeft gelezen zal volledig instemmen met de titel: "De ene voet voor de andere".

Eddy de Roever

Uitgegeven door Fontein – "Fontein Documentair".
Verschijnt in april a.s., prijs ca. f 29,-.

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 9 op de adressenlijst van 1 februari 1992.

Overleden:

A.M. van Mameren	De Zilk
J.A.G. Mulders	Stockton on Tees (GB)

Toegetreden:

C.A. Brandt	Vanvitillieweg 9	5624 KJ Eindhoven
H.F. Meijer	P.O. Box 4264	Palmsprings, CA 92263 USA
J.P. Schuiling	Hagedisweg 18	8162 ND Epe

Verhuisd - correcties:

H. Barnstyn	Zipcode moet zijn:	NY 11374 - 4521
H.F. Claushuis	Olmenlaan 33	1404 DD Bussum
Hr. en mevr. D. van Dien-Hendrix	Verzorgingshuis "De Blinkert"	
	Rockaertshof 66	2015 DE Haarlem
P.H. de Groot	Richmondstreet 22	Kitchener, NSW 2325 AUS
J. Grootkerk	Airline Road # 222	Columbus, MS 39702 USA
P.P.R. Kruis	3rd Street 705	Waverley, Ohio 45690 USA
C. van der Poel	1st Avenue 705	Ocala, FL 32671 USA

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279
	2597 GG Den Haag
	Tel. (070) 324 04 47